

ПРИПРЕМНИ ТЕСТОВИ ИЗ СРПСКОГ ЈЕЗИКА
ЗА ПОЛАГАЊЕ ЗАВРШНОГ ИСПИТА НА КРАЈУ
ОСНОВНОГ ОБРАЗОВАЊА И ВАСПИТАЊА

ТЕСТ 1

СРПСКИ ЈЕЗИК И КЊИЖЕВНОСТ

ИМЕ, ИМЕ ЈЕДНОГ РОДИТЕЉА / ДРУГОГ ЗАКОНСКОГ ЗАСТУПНИКА, ПРЕЗИМЕ УЧЕНИКА

ОСНОВНА ШКОЛА _____

МЕСТО _____

ОПШТИНА _____

Драги осмаци,

Тест који је пред вама припремиће вас за полагање завршног испита. Креиран је тако да личи управо на онај који ћете радити тада. Садржи 20 питања из свих области које се проверавају на испиту.

Радите овај тест онда када сте одморни и концентрисани. Читајте пажљиво питања, нека и више пута, док потпуно не схватите шта се од вас очекује. Не журите!

У тексту сваког задатка обрађено је на који начин треба да одговорите (заокружи слово испред тачног одговора, допуни реченицу, подвуци и сл.). Прво решавајте оне задатке који су, по вашем мишљењу, лакши, а касније оне теже. Решења свих тестова налазе се на крају збирке. Проверите тачност својих одговора и у квадратић који се налази поред сваког питања, упишите број поена (1; 0,5 или 0). Када саберете све поене, видећете колико сте спремни за полагање завршног испита. Враћајте се на питања која нисте одмах тачно решили и поново читајте решења. Тако ћете сигурно запамтити.

Решавањем ових тестова утврдићете али и повећати своје знање. А оно што је најважније, стећи ћете искуство у решавању тестова и то ће бити важно за повећање вашег самопоуздања и успешности на испиту.

Желимо вам много успеха!

ШКОЛА ПЛУС

Прочитај одломак из аутобиографије *Успомене из животоа* Јована Цвијића, а затим одговори на захтеве.

Рођен сам у Лозници, у Јадру, крајем септембра, на Михаљдан 1865. Отац ми се звао Тодор, а мајка Марија. Док ми је мајка од једне стариначке породице у Јадру, по мушкој смо линији досељеници из Херцеговине, и знам претке до прадеде, који се звао Цвијо Спасојевић или Цвијо Врело. Панта Срећковић бележи: „Цвијо за првог устанка пређе преко Дрине у село Скочић (у Босни), као голи син; пороби и попали село и доведе неколико девојака. После бекства Карађорђева и пропасти Србије, 1813. године Цвијо се настани у Лозници. Ту је држао дућан*”; причали су Турци о његовом јунаштву, а он опет причао који су Турци били јунаци, и никому од Турака није пакостио.”

Као ђак гимназије чуо сам од лозничког проте Игњата Васића (коме је тада било око 70 година) да је Цвијо, пред Карађорђевог устанак и за време првог устанка, био хајдучки харамбаша. Прота ми је помињао неке људе из његове чете: сећам се једино доброг јунака Живана Корените (из села Корените у Јадру). А мој тетак Ивко Поповић, доцније лознички прота, запамтио је као дечак Цвију Спасојевића. И по њему се Цвијо настанио у Лозници после првог устанка и бавио трговином и о својим земљама у Лозничком пољу, које је већином давао на обрађивање. То су биле плодне земље које су се доскора звале Цвијићеве баре, иако су промениле неколико власника. Кућа коју је Цвијо саградио и сада постоји: на два спрата, од камена, херцеговачког типа, доле магазина**, горе станови, и то на истој тераси на којој су историјски шанац и лозничка црква а преко пута од начелства. То је једно од најлепших места у Лозници, испод брда Кличевца, које је било (а у неколико је и сад) под кестењем. Са терасе се види велики део Босне.

По причању поменутих прота је био висока раста, и они су се сећали како силази са терасе, од куће низ чаршију до свога дућана, ћурком огрнут. Кажу да је био оштре нарави и мало говорио. Нису знали ништа друго о његовим особинама. Зна се да је био у пријатељству са породицама које су се из Пиве (у Херцеговини) у Лозницу доселиле крајем XVIII века. Сахрањен је на старом лозничком гробљу више чесме Гушавца; 1912. године још је постојао на његовом гробу надгробни камен на коме се могло прочитати: „Цвијо Спасојевић”. Остао му је у животу само један син, Живко, кога је школовао „преко”, мислим, у Темишвару (...)

Побољевајући после тога, Живко умре још млад, напрасно од срца (...) Иза њега остану три малолетна сина, од којих је Тодор, мој отац, био најстарији (...)

.....

* **дућан** – продавница

** **магаза** – магацин, складиште

1. О ком претку говори Јован Цвијић у овом одломку?

Обој **кружић** испред тачног одговора.

- оцу Тодору
- мајци Марији
- прадеди Цвију
- проти Игњату Васићу
- тетку Ивку Поповићу

2. Обој **кружиће** испред тврдњи које се односе на одломак из *Успомене из живота* Јована Цвијића.

- Приповедач нам детаљно описује градњу прве породичне куће, коју је његов предак изградио на једном од најлепших места у Цвијићевим барама.
- Цвијо Стојановић или Цвијо Врело био је хајдучки харамбаша за време Првог српског устанка.
- Прадеда Цвијо имао је три сина, од којих је Тодор, приповедачев отац, био најстарији.
- Како би нам што живописније описао лик свог прадеде, приповедач се послужио и причом свог тетке Ивка Поповића.
- Приповедач о јунаштву и части прадеде Цвија Спасојевића сазнаје непосредно из прича старих Лозничана, али и посредно из прича неких Турака.

3. Прочитај реченицу и одреди **врсту** подвучене **речи**.

Кажу да је био оштре нарави и мало говорио

Обој **кружић** испред тачног одговора.

именица	придев	глагол	прилог	број
☐	☐	☐	☐	☐

4. Одреди **облик** подвученог глагола.

Прота ми је помињао неке људе из његове чете: сећам се једино доброг јунака Живана Корените.

1. Глаголски облик: _____

2. Лице: _____

3. Граматички број: _____

5. Док ми је мајка од једне стариначке породице у Јадру, по мушкој смо линији досељеници из Херцеговине, и знам **претке** до прадеде...

Основни облик речи *претке* гласи **предак**. Које су две гласовне промене извршене? Напиши називе тих **гласовних промена**.

6. У следећим реченицама прецизно одреди **службу (функцију)** подвучених речи.

а) Целог дана је била тужна. Служба: _____

б) Тражио је малу вилу. Служба: _____

в) Дошли су до ивице шуме. Служба: _____

г) Првих дана јагње је ишло за мајком. Служба: _____

7. Одреди **врсту синтагме** подвучене у следећој реченици.

Као ђак гимназије чуо сам од лозничког проте Игњата Васића...

Врста синтагме: _____

8. Прочитај наведени одломак. Обој **кружић** испред назива **функционалног стила** којим је написан.

Биографија се назива још и животопис. То је књижевни жанр који описује живот неке истакнуте личности. Биографија садржи податке из живота неке стварне или измишљене личности. Ипак, за разлику од животописа, биографије не садрже само податке попут датума и места рођења и смрти, податке о школовању и запослењу, већ и неке приватне садржаје као што су подаци о породици, родитељима и супружницима особе, али и много дубље и интимније приче, попут прича о личним особинама, неким врлинама и манама особе, њеним осећајима и проблемима итд.

разговорни (говорни)

административни

научни

књижевноуметнички

9. Прочитај наведени одломак, па одреди **значење** подвучене речи.

По причању поменутих прота је био висока раста, и они су се сећали како силази са терасе, од куће низ чаршију до свога дућана, ћурком огрнут. Кажу да је био оштре нарави и мало говорио. Нису знали ништа друго о његовим особинама. Зна се да је био у пријатељству са породицама које су се из Пиве (у Херцеговини) у Лозницу доселиле крајем XVIII века.

Шта значи реч **нарав** у наведеном одломку?

Обој кружић испред тачног одговора.

- дрскост
- тврдоглавост
- спољашњости
- ђуд, особеност
- наивност

10. Допуни реченице тако што ћеш на линији уписати **исправан облик речи** која недостаје.

1. Многи познати писци писали су _____.

- а) биографие; б) биографије.

2. Водили смо занимљив _____.

- а) диалог; б) дијалог.

11. Јунакиња романа *Очеви и оци* Слободана Селенића пореклом је Енглескиња и не говори правилно српски језик. У следећем цитату из овог романа подвуци **неправилне облике речи** које ова јунакиња користи.

Имао је плави купачи костим од макоа, обрубљен око наглавица и струка црвено-белом траком. Још само један дечак имао је прави костим. Други су били у обичним гачама, од сивог платна, дугачким до колена, везаним на учкур. Мајкл је из цачке кабине донео свој огртач од фротир, па је њиме прекрио леџа. Бео меџу њима црнима, негован меџу њима, запуштенима, риџ, учтив меџу њима сировима – схватила сам одједном гледајучи га меџу друговима – мора се осечати као туџин.

12. Обој **кружиће** испод оних речи у наведеној реченици које се према правописним правилима пишу **великим почетним словом**.

Леонардо да винчи, аутор слике мона лиза, био је један од највећих уметника

-

италијанске ренесансе.

-

13. Одреди врсту подвучене зависне реченице.

- 1) Нисам те звала јер си отишла љута. Врста зависне реченице: _____
2) Питао је да ли ће доћи Вељко. Врста зависне реченице: _____
3) Викала је као да је не чујем. Врста зависне реченице: _____

14. За историју српског књижевног језика веома је важна 1847. година. Зашто?

Обој **кружић** испред **тачног** одговора.

- Вук штампа друго издање *Српскої рјечника* на коме му помаже Ђура Даничић.
 Вук штампа *Народне њословице* и уводи слово Х у ћирилицу.
 Вукова победа јер те године излазе из штампе четири дела на народном (српском) језику.
 Вук одустаје од ијекавског јотовања сугласника Д и Т.

15. Повежи линијама наслове књижевних дела из леве колоне са именима њихових аутора из десне колоне. Име једног аутора је вишак.

<i>Буре</i>	Стефан Митров Љубиша
<i>Кањош Мацедоновић</i>	Доситеј Обрадовић
<i>Живои и њрикљученија</i>	Гроздана Олујић
<i>Јазавац њред судом</i>	Исидора Секулић
	Петар Кочић

16. Препознај врсту дескрипције у наведеним одломцима и обој **кружић** испод **тачног** одговора.

С леве стране, уза зид, један уз други, налазила су се два кратка кревета, с високим полукружним рамовима, а изнад њих, на зиду, налазила се икона Светог Николе на стаклу, рад примитивног сликара.

ентеријер

екстеријер

Сунце се лагано помањало иза планинских врхунаца, који још уморно почиваху у прозрачном јутарњем сумраку. Један тренутак – па се све обли у бјеличастој свјетлости! Све трепти, прелива се! Само тамо, далеко испод планина у присојима, трепери магличасто, тиморно пла- ветнило.

пејзаж

портрет

17. Прочитај стихове из песме *Моја ошацибина* Алексе Шантића, а затим одговори на захтеве.

Не плачем само с болом свога срца
Рад' земље ове убоге и голе;
Мене све ране мога рода боле,
И моја душа с њим пати и грца.

а) Одреди врсту риме: _____

б) На основу броја стихова одреди врсту строфе: _____

18. Коју стилску фигуру илуструју следећи стихови?

Вила гњиздо тица ластавица,
Вила га је за девет година,
А јутрос га поче да развија;
Долети јој сив зелен соколе
Од столице цара честитога,
Па јој не да гњиздо да развија.

Стилска фигура: _____

19. Следећи пасуси односе се на роман *Пош Ђира и њош Сџира* Стевана Сремца. На основу одломка препознај да ли је реч о **препричавању** или **анализирању** и обој **кружић** испод **тачног** одговора.

Ликови у роману су описани верно, реалистички. Сликајући поповске породице, Стеван Сремац нам је на хумористичан (смешан) начин дао и слику сеоског војвођанског живота. Хумор се јавља у описима неких детаља и ситуација, у поступцима јунака и у њиховом говору.

препричавање

анализирање

Долази до расправе и свађе између попова у цркви. Све се завршава тучом у којој се увређени поп-Спира баца дебелом црквеном књигом на поп-Ђиру и избија му један зуб. Међутим, захваљујући Габријели, коју су називали „сеоским добошем” и „сеоским телеграфом”, вест о том догађају не само да се брзо пренела с једног на други крај села, него је добила и сасвим нов садржај.

препричавање

анализирање

Сремцу побожност није сметала да попове прикаже као темпераментне људе који првенствено брину за новац, свој стомак и црвени појас. Писац се нашалио и на рачун ратоборних попадија чији односи зависе од личног интереса.

препричавање

анализирање

20. Прочитај одломак из народне епске песме *Урош и Мрњавчевићи*. Док читаш, обрати пажњу на дијалог.

Оде Марко у господске дворе,
пак дозива Јевросиму мајку:
„Јевросима, моја мила мајко,
господа се јесу завадила
на Косову Пољу широкоме
код бијеле Самодреже цркве,
и они се отимљу о царство;
међу се се хоће да поморе,
злаћенима да пободу ножи,
а не знаду на коме је царство;
мене зову на Поље Косово
да им кажем на коме је царство”.
Кол’ко Марко тежио на правду,
тол’ко моли Јевросима мајка:
„Марко сине, једини у мајке,
не била ти моја рана клета,
немој, сине, говорити криво:
ни по бабу ни по стричевима,
већ по правди бога истинога;
немој, сине, изгубити душе;
боље ти је изгубити главу
него своју огр’јешити душу”.

Ко води дијалог у одломку?

Обој **кружић** испред **тачног** одговора.

- син и отац
- Марко и стричеви
- отац и мајка
- Марко и мајка

ПРИПРЕМНИ ТЕСТОВИ ИЗ СРПСКОГ ЈЕЗИКА
ЗА ПОЛАГАЊЕ ЗАВРШНОГ ИСПИТА НА КРАЈУ
ОСНОВНОГ ОБРАЗОВАЊА И ВАСПИТАЊА

ТЕСТ 20

СРПСКИ ЈЕЗИК И КЊИЖЕВНОСТ

ИМЕ, ИМЕ ЈЕДНОГ РОДИТЕЉА / ДРУГОГ ЗАКОНСКОГ ЗАСТУПНИКА, ПРЕЗИМЕ УЧЕНИКА

ОСНОВНА ШКОЛА _____

МЕСТО _____

ОПШТИНА _____

Драги осмаци,

Тест који је пред вама припремиће вас за полагање завршног испита. Креиран је тако да личи управо на онај који ћете радити тада. Садржи 20 питања из свих области које се проверавају на испиту.

Радите овај тест онда када сте одморни и концентрисани. Читајте пажљиво питања, нека и више пута, док потпуно не схватите шта се од вас очекује. Не журите!

У тексту сваког задатка обрађено је на који начин треба да одговорите (заокружи слово испред тачног одговора, допуни реченицу, подвуци и сл.). Прво решавајте оне задатке који су, по вашем мишљењу, лакши, а касније оне теже. Решења свих тестова налазе се на крају збирке. Проверите тачност својих одговора и у квадратић који се налази поред сваког питања, упишите број поена (1; 0,5 или 0). Када саберете све поене, видећете колико сте спремни за полагање завршног испита. Враћајте се на питања која нисте одмах тачно решили и поново читајте решења. Тако ћете сигурно запамтити.

Решавањем ових тестова утврдићете али и повећати своје знање. А оно што је најважније, стећи ћете искуство у решавању тестова и то ће бити важно за повећање вашег самопоуздања и успешности на испиту.

Желимо вам много успеха!

ШКОЛА ПЛУС

Прочитај одломак из дела *Житије Светиої Симеона Светог Саве, а затим одговори на захтеве.*

Много је времена прошло откако је 37 година сачувао државу у моћи и снази, непобедиву и неповређену са свих страна, а његова племенита деца одгајана су у побожности и чистоти.

О његовој владавини и његовој држави нисмо писали по реду, шта смо чули и видели, да не бисмо умножавали речи. Јер једини Бог зна, и то није сакривено од људи, колики је био његов подвиг за нас и за људско незнање, овај блаженопочивши муж, наш господар и учитељ, који има Соломонову мудрост, Давидову кротост, Јосифову доброту; диван и страховит владар владара и господар над господом, и, поједностављено речено, нико други му неће бити раван. Зато ћу укратко објаснити ово, да не бих дуплирао писање. /.../

Јер овај као млађи међу свом браћом и најмлађи, и, просто рећи, видевши немоћ своје природе и умножење грехова својих, учини као и блудни син, оставивши доброга оца и господина, и блажену матер госпођу своју, и благородну, нећу казати браћу, већ господаре своје, и обнажи све безумљем својим. /.../

Због овога блаженопочивши отац господин Симеон пожелеле да оде на Свету Гору, да потражи одбегло јагње као пастира доброг, и узме га на раме и принесе Оцу своме и својој вољи, и да добије награду од Бога што се удаљио од својих, да би испунио другу жељу срца свога и да пронађе своје љубљено и заблудело јагње. /.../

И он, блажени, дође на Свету Гору 2. новембра. Богоносни и преподобни оци, који су живели у Светој Гори, примили су га са радошћу и великом чашћу. Најпре се уселио у манастир Ватопед, јер је тамо нашао своје жуђено, заведено јагње; и пољубивши га и узевши га на раме, како му је одговарало, и ставивши га у своју службу. /.../

Седмог дана месеца фебруара, његова преподобна старост почела је мало да слаби. И одмах ме позва блажени старац господин Симеон, недостојног и умањеног у свему, и стаде ми тихо говорити свете, часне и слатке речи:

– Чедо моје слатко и утехо старости моје, сине, слушај речи моје, пригни своје ухо мојим речима и нека не пресуше извори живота твога, чувај их у срцу свом. Јер они су живот свима који их налазе. Чувај своје срце, јер од њих су почеци живота. Одбаци од себе груба уста, и нека твоје очи буду усмерене на оно што је праведно. Право ходи ногама својим и исправљај путеве своје. Не скрећи ни десно ни лево, јер Бог зна путеве који су на десној страни, а они на левој страни су покварени, а ти учиш шта је исправно, и нека твој ход буде у миру, да сачуваш моју добру мисао, и осећање усана мојих кажем ти.

Чедо моје слатко и утехо старости моје, сине, слушај речи моје, пригни своје ухо мојим речима и нека не пресуше извори живота твога, чувај их у срцу свом. Јер они су живот свима који их налазе. Чувај своје срце, јер од њих су почеци живота. Одбаци од себе груба уста, и нека твоје очи буду усмерене на оно што је праведно, лево, јер Бог зна путеве који су на десној страни, а они на левој страни су покварени, а ти учиш шта је исправно, и нека твој ход буде у миру, да сачуваш моју добру мисао, и осећање усана мојих кажем вам. Чувај, сине, закон оца свога, не одбаци казну матере своје. Сине мој, послушај ме сада и биће благословен, јер благословен је муж који ме слуша и човек који се држи путева мојих. Не мешај се са безумнима. Тражи мудро сти да живиш. Уразуми сведочанства. Јер ко укорава зле, одрећи ће се мудраца, а праведник ће га и даље примати од светих је разум, а разумети закон је добра мисао, јер ћеш са овим добрим обичајем дуго живети и године ће ти се продужити.

1. Шта значи реч **житије**?

Обој **кружић** испред **тачног** одговора.

- животарење
- саветовање
- размишљање
- биографија
- описивање

2. Обој **кружиће** испред тврдњи које се односе на одломак из дела *Житије Светиої Симео-на* Светог Саве.

- Свети Сава у овом одломку говори о свом брату Стефану Немањи, родоначелнику српске владарске династије Немањића и великом жупану.
- Стефан Немања је имао три сина – најстарији био је Вукан, средњи син је био Стефан и најмлађи је био Растко, који је замонашењем добио име Сава.
- Пишући о свом оцу, Сава нам говори само о времену после његовог замонашења у манастиру Ватопед на Светој Гори.
- Сава је житије свог оца написао јасним и разумљивим језиком, иако је у делу преузео многе асоцијације и метафоре из Библије.
- Причајући о животу свог оца, Сава је причу оплеменио топлим осећањима и блиским односом између оца и сина.

3. Обој **кружић** испод тросложних речи.

светац безимени црквица очеви мисао крупан

-
-
-
-
-
-

4. Поред сваке речи напиши која је **гласовна промена** у њој извршена.

ћевабџиница _____

машем _____

тврђи _____

смишљен _____ и _____

деоба _____

5. У следећим реченицама **подвуци све глаголе** и одреди у ком су глаголском облику. (Попуни табелу као што је започето.)

Ветар је снажно дувао и наносио нам суснежицу у лице. Снегови већ бејаху прекрили врхове планина. Помислио сам ако будем ишао споро, нећемо стићи да дођемо пре мрака.

Глагол	Глаголски облик
је дувао	перфекат

6. Предлог С(А) упиши тамо где је потребно, а где није, остави празно место.

Путовали смо ____ возом до Бара, а одатле ____ колима до хотела.

Шетала сам ____ сестром цело поподне.

Кад сам га питала зашто је то урадио, слегао је ____ раменима.

Зимски распуст провео је ____ својим братом и ____ псом на Гочу.

Папириће смо исекли ____ маказама, а цртеж обојили ____ бојицама.

7. Подвуци **префиксе** у следећим речима:

ПОВЕЛИКИ, ОБЛЕТЕТИ, СКРЕНУТИ, НЕЗНАЊЕ, БЕЗБЕДАН.

8. Одреди **врсту синтагме** подвучене у следећој реченици.

Отац је говорио веома тихо.

Врста синтагме: _____

9. Обој **кружић** испод **правилно** написане речи.

литургија литургиа најаснији најјаснији почим почим трагедиа трагедија

10. Обој **кружић** испред реченице која је **правилно** написана.

- Настасија, моја другарица из Ниша допутовала је код мене у посету.
- Настасија, моја другарица из Ниша, је допутовала код мене у посету.
- Настасија, моја другарица из Ниша, допутовала је код мене у посету.

11. Обој **кружић** испред реченице написане у складу с правописним правилом о спојеном и одвојеном писању **речце не**.

- Ни ко никад није сазнао њену тајну о том незнанцу.
- Некада је боље немати него незнати.
- Непознати људи не ће доћи на журку.
- Не дај незнанцу да прича у твоје име.

12. Допуни реченицу тачним одговорима.

У основи српског књижевног језика су два изговора: _____ и

_____.

13. Одреди ком **функционалном стилу** припада следећи текст.

Санке лете, као стрела. Пресецани ваздух шиба у лице, хукће, звижди у ушима, сече болно, штита од гнева, хоће да смакне главу са рамена. Од притиска ветра немамо снаге да дишемо. Изгледа да нас је сам ђаво загрлио канџама и уз хуку вуче у пакао. Све око нас слива се у једну дугу пругу која нагло јури... Гле, гле, још тренут само и изгледа ми да ћемо пропасти.

Функционални стил: _____

14. Поред сваког одломка напиши којом врстом **карактеризације** су **представљене особине књижевног лика** (психолошка карактеризација, говорна/језичка карактеризација, физичка карактеризација).

ДАВИД: Добар дан, главати царски господини!... Е, чекај, блентави Давиде! Што си посрљо ко прасе у сурутку? Зар не видиш да господини имају посла? Ослони се на зид па мало причекај. (Јазавцу.) А ти, лопове један, допо си ће треба! Истина Бог, вође нема куруза, али има нешто друго, јазо. Има палиграпа, дупли, кабасти палиграпа, јазо!

Кад устаде да се протегне, тада се тек видје да је прави Пилипенда, како су га сељани звали, јер кад диже руке поврх главе, умало не дохвати шевар на крову! Бјеше кратак, дуга врата и обле главе. Беневреци на њему бјеху сама закрпа, а њекада црвена капа, од плијесни црна, натакла му се до клепастих ушију. Кад зијехну, чинило се да ће прогутати лонац.

Онда Пилипенда, изван себе од гњева, свом снагом удари Куријела. Овај стаде, окрете главу и тужно погледа господара, а Пилипенда се постидје, па га обузе жалост, те сједе на перваз од цесте и заплака се!

15. Прочитај одломак из песме *Свети Сава* Војислава Илића и одговори на захтев.

За руку га старац узе, пољуби му чело бледо,
а кроз сузе прошапута: „Примамо те, мило чедо”.

Векови су прохујали од чудесне оне ноћи,
векови су прохујали и многи ће јоште проћи.
Ал’ то дете јоште живи, јер његова живи слава,
јер то дете беше Растко, син Немањин – Свети Сава.

Шта значи реч **прохујати** у одломку?

Обој **кружић** испред тачног одговора.

- избледети
- нестати
- престати
- протећи
- испарити

16. Препознај подвучене **стилске фигуре** и напиши њихов назив.

а) „... све је већ било иза мене, као сан.” _____

б) Сунце се смешило међу облацима. _____

17. Попуни **празна поља** у табели, као што је започето.

Назив дела	Име аутора	Књижевни род	Књижевна врста
<i>Симонида</i>		лирика	
<i>Небеска река</i>	Гроздана Олујић		
<i>Пилијенда</i>			
<i>Колумбар</i>		епика	
<i>Кроз мећаву</i>			
<i>Вешар</i>			

18. Прочитај песму *Млади месец* Марине Цветајевне и одговори на захтев.

Млади месец се појавио
изнад влажних од роса пољана.
Мили, далеки, туђи – дођи,
да будем твоја драгана.

Дању се скривам, дању ћутим.
Изађе месец – више не могу да се борим.
У ноћи пуној месечине
за драгим раменом од жеље горим.

И не питам се: Ко је он?
На уснама ћу сазнати твојим.
Дању су загрљаји само груби,
дању се само заноса бојим.

Од гордог ђавола мучи ме страх,
па лажем с осмехом на уснама.
А ноћу... Мили, далеки, туђи... Ах!
Месечев сјај је над шумама!

Обој **кружић** испред **главног мотива** у песми.

- месец
- драган
- љубав
- загрљај
- ноћ

19. Прочитај одломак из народне епске песме *Свети Саво*. Док читаш, обрати пажњу на **географске одреднице** које се помињу у тексту.

Збор зборила господа ришћанска
Код бијеле цркве Грачанице:
„Боже мили, чуда великога!
Куд се ђеде цар Немање благо,
Седам кула гроша и дуката?”
Ту се деси Немањићу Саво,
Па говори господи ришћанској:
„Ој Бога вам, господо ришћанска!
Не говор’те о мом родитељу,
Не говор’те, не гријеш’те душе:
Није бабо расковао благо
На наџаке ни на буздоване,
Ни на сабље ни на бојна копља,
Ни добријем коњма на ратове;
Већ је бабо потрошио благо
На три славна Српска намастира:
Једну бабо саградио цркву:
Б’јел Вилиндар насред горе Свете,

Красну славну себе задужбину,
Вјечну кућу на ономе св’јету,
Да се њему поје летурђија
Оног св’јета, као и овога;
Другу бабо саградио цркву:
Студеницу на Влаху Староме,
Красну славну мајци задужбину,
Својој мајци царици Јелени,
Вјечну кућу на ономе св’јету,
Да с’ и њојзи поје летурђија
Оног св’јета, као и овога;
Трећу бабо саградио цркву:
Миљешевку на Херцеговини,
Красну славну Сави задужбину,
Вјечну кућу на ономе св’јету,
Да с’ и њему поје летурђија
Оног св’јета, као и овога.”

Где се састала српска господа?

Обој **кружић** испред **тачног одговора**.

- у Хиландару
- у Грачаници
- у Студеници
- у Миљешевци

20. Прочитај одломак из приповетке *Све ће њо народ њозлајшии* Лазе Лазаревића и одговори на захтев.

– Тата! – викну војник милостиво окрећући се на једној нози и подупирући се штаком.

–Тата! Та ево ме!

Благоје се као муња брзо окрете. Стаде пред сина. Гледа га, гледа – па онда тресну о земљу.

Нико не мишљаше да иде својим послом. Сви прискочише, попрскаше га водом. Дама с кучетом и зембилком тури му некакве капљице под нос. Брзо га повратише и дигоше на ноге. Он се прво обриса од воде којом су га поливали, па онда загрли сина, али тако нагло као да се бојао да ће му побећи!

Дуго га не пусти. А и кад се одвоји, он га гледаше правце у очи, не смејући никако спустити очију доле где је некад нога била.

– Хвала богу, само кад си жив! Све ће опет добро бити. Ово – он руком напипа штаку – ово ће народ позлатити. Је ли тако, браћо?

Сви прискочише одобравајући.

– Ево, ја, – рече капетан – ја први дајем... – он стаде претурати шпагове, али нађе само неколико крајцара – ја, ево, дајем сахат и ланац. На!

– Хвала, господин-капетане! – рече војник, исто онако поздрављајући капетана.

– Држи, тата! Ја немам друге руке.

– Ево, и ја ти дајем моју ћилибарску лулу. Вреди два дуката – рече Стево практикант.

– Хвала, браћо! Држи, тата!

– Ево ти да купиш дувана! – рече Маринко магација и пружи му неколико дуката.

Војник, с муком придржавајући штаку, скиде капу и подметну је магацији да тури у њу новце.

– Хвала, браћо! Држи, тата!

Благоје узне капу у обе руке, метну у њу сахат, лулу и дукате.

Народ поче редом спуштати у капу. Међу путницима беше браће Руса, са оном, како они веле, „широком натуром”. Они немилици даваху.

Војник се захваљиваше непрестано са „хвала, браћо!”, „хвала, браћо!”, али му глас постајаше све више и више загушљив. Те две речи почеше добивати одсутан ритам, као у слепаца на вашару, и он као да сад први пут осети, са свом снагом непоколебљивог уверења, да је богаљ и просјак. И најзад просуше се тихе, крупне сузе, као мајска киша.

Обој **кружиће** испред одговарајућих тумачења одломка.

- У одломку се приповеда о трагичном сусрету Благоја казанције са тешко рањеним сином.
- Писац се критички односи према тешком положају ратних војних инвалида и нехуманом односу државе према њима.
- Наратор похвално гледа на то што људи реагују на несрећно стање Благојевог сина тако што му дају милостињу.
- Благоје не препознаје свог сина јер се он у међувремену много променио. Коса и брада су му порасле и смршао је.

ТЕСТ 1

Упутство за прегледање

Сваки задатак доноси највише **1 бод**.

Ученик може добити **0,5 бодова** само у задацима у којима је то предвиђено овим упутством.

Бр. зад.	Решење	Бодовање
1.	• прадеди Цвију	Тачан одговор – 1 бод
2.	• Цвијо Стојановић или Цвијо Врело био је хајдучки харамбаша за време Првог српског устанка. • Како би нам што живописније описао лик свог прадеде, приповедач се послужио и причом свог тетке Ивка Поповића. • Приповедач о јунаштву и части прадеде Цвија Спасојевића сазнаје непосредно из прича старих Лозничана, али и посредно из прича неких Турака.	Тачна три одговора и ниједан нетачан – 1 бод Тачна два одговора и ниједан нетачан – 0,5 бодова
3.	• прилог	Тачан одговор – 1 бод
4.	1. Глаголски облик: презент 2. Лице: прво (1.) 3. Граматички број: једнина Напомена: Уколико ученик на (другој) линији поред граматичке категорије лица, тачно напише и категорију граматичког броја, такав одговор се признаје.	Тачна три одговора, без нетачних – 1 бод Тачна два одговора и један нетачан или неурађен – 0,5 бодова
5.	• непостојано А • једначење сугласника по звучности (Редослед је небитан.)	Тачна два одговора, без нетачних – 1 бод Тачан један одговор и један неурађен – 0,5 бодова
6.	<u>тужна</u> – именски део предиката; <u>малу вилу</u> – прави објекат; <u>до ивице шуме</u> – прилошка одредба за место; <u>првих дана</u> – прилошка одредба за време.	Тачна четири одговора, без нетачних – 1 бод Тачна три одговора и један нетачан или неурађен – 0,5 бодова
7.	• именичка	Тачан одговор – 1 бод
8.	• научни	Тачан одговор – 1 бод
9.	• ђуд, особеност	Тачан одговор – 1 бод
10.	1. биографије 2. дијалог	Тачан одговор – 1 бод
11.	• купачи, гачама, дачке, (фротир), леца, меџу, рид (меџу), гледајучи, (меџу), осечати, туџин	Тачан одговор – 1 бод
12.	• Леонардо да винчи, аутор слике мона лиза, био је један од највећих уметника италијанске ренесансе. ○ ○ ○	Сва три тачна одговора и ниједан нетачан – 1 бод
13.	1. узрочна; 2. изрична 3. начинска (поредбена)	Тачна три одговора, без нетачних – 1 бод Тачна два одговора и један нетачан или неурађен – 0,5 бодова
14.	• Вукова победа јер те године излазе из штампе четири дела на народном (српском) језику.	Тачан одговор – 1 бод
15.	• Буре – Исидора Секулић • Кањош Мацедоновић – Стефан Митров Љубиша • Живот и прикљученија – Доситеј Обрадовић • Јазавац пред судом – Петар Кочић Гроздана Олујић је вишак.	Тачан одговор – 1 бод
16.	• ентеријер • пејзаж	Тачан одговор – 1 бод
17.	а) обгрљена б) катрен	Тачан одговор – 1 бод
18.	• алегорија	Тачан одговор – 1 бод
19.	• анализирање • препричавање • анализирање	Тачан одговор – 1 бод
20.	• Марко и мајка	Тачан одговор – 1 бод

ТЕСТ 20

Упутство за прегледање

Сваки задатак доноси највише **1 бод**.

Ученик може добити **0,5 бодова** само у задацима у којима је то предвиђено овим упутством.

Бр. зад.	Решење	Бодовање																												
1.	• биографија	Тачан одговор – 1 бод																												
2.	• Стефан Немања је имао три сина – најстарији био је Вукан, средњи син је био Стефан и најмлађи је био Растко, који је замонашењем добио име Сава. • Сава је житије свог оца написао јасним и разумљивим језиком, иако је у делу преузео многе асоцијације и метафоре из Библије. • Причајући о животу свог оца, Сава је причу оплеменио топлим осећањима и блиским односом између оца и сина.	Тачна три одговора и ниједан нетачан – 1 бод Тачна два одговора и ниједан нетачан – 0,5 бодова																												
3.	• црквица • очеви • мисао	Тачан одговор – 1 бод																												
4.	ћевабџиница – једначење сугласника по звучности машем – јотовање тврђим – јотовање смишљен – јотовање, једначење сугласника по месту творбе (изговора) деоба – промена Л у О	Сви тачни одговори – 1 бод Тачних пет и четири одговора и ниједан нетачан – 0,5 бодова																												
5.	је дувао – перфекат; наносио – (крњи) перфекат; бејаху прекрили – плусквамперфекат; Помислио сам – перфекат; будем ишао – футур II; нећемо стићи – футур I; дођемо – презент	Шест тачних одговора, без нетачних – 1 бод Тачних пет и четири и ниједан нетачан – 0,5 бодова																												
6.	Путовали смо__ возом до Бара, а одатле __ колима до хотела. Шетала сам <u>СА</u> сестром цело поподне. Кад сам га питала зашто је то урадио, слегао је __ раменима. Зимски распуст провео је <u>СА</u> својим братом и <u>СА</u> псом на Гочу. Папириће смо исекли __ маказама, а цртеж обојили __ бојицама	Тачан одговор – 1 бод																												
7.	ПОВЕЛИКИ, ОБЛЕТЕТИ, СКРЕНУТИ, НЕЗНАЊЕ, БЕЗБЕДАН.	Тачан одговор – 1 бод																												
8.	• прилошка синтагма	Тачан одговор – 1 бод																												
9.	литургија, најјаснији, поочим, трагедија	Тачан одговор – 1 бод																												
10.	• Настасија, моја другарица из Ниша, допутовала је код мене у посету.	Тачан одговор – 1 бод																												
11.	• Не дај незнанцу да прича у твоје име.	Тачан одговор – 1 бод																												
12.	• екавски и (и)јекавски	Тачан одговор – 1 бод																												
13.	књижевноуметнички стил	Тачан одговор – 1 бод																												
14.	говорна/језичка карактеризација физичка карактеризација психолошка карактеризација	Тачан одговор – 1 бод																												
15.	• протећи	Тачан одговор – 1 бод																												
16.	а) поређење б) персонификација	Тачна два одговора – 1 бод Тачан један одговор и ниједан нетачан – 0,5 бодова																												
17.	<table border="1" style="width: 100%; border-collapse: collapse;"> <thead> <tr> <th>Назив дела</th> <th>Име аутора</th> <th>Књижевни род</th> <th>Књижевна врста</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>Симонида</td> <td>Милан Ракић</td> <td>лирика</td> <td>лирска песма</td> </tr> <tr> <td>Небеска река</td> <td>Гроздана Олујић</td> <td>епика</td> <td>уметничка бајка</td> </tr> <tr> <td>Пилипенда</td> <td>Симо Матавуљ</td> <td>епика</td> <td>приповетка</td> </tr> <tr> <td>Колумбар</td> <td>Дино Бунцати</td> <td>епика</td> <td>приповетка</td> </tr> <tr> <td>Кроз мећаву</td> <td>Петар Кочић</td> <td>епика</td> <td>приповетка</td> </tr> <tr> <td>Ветар</td> <td>Десанка Максимовић</td> <td>лирика</td> <td>лирска песма</td> </tr> </tbody> </table>	Назив дела	Име аутора	Књижевни род	Књижевна врста	Симонида	Милан Ракић	лирика	лирска песма	Небеска река	Гроздана Олујић	епика	уметничка бајка	Пилипенда	Симо Матавуљ	епика	приповетка	Колумбар	Дино Бунцати	епика	приповетка	Кроз мећаву	Петар Кочић	епика	приповетка	Ветар	Десанка Максимовић	лирика	лирска песма	Тачних шест одговора (у низу) – 1 бод Тачних пет одговора (у низу) и ниједан нетачан – 0,5 бодова
Назив дела	Име аутора	Књижевни род	Књижевна врста																											
Симонида	Милан Ракић	лирика	лирска песма																											
Небеска река	Гроздана Олујић	епика	уметничка бајка																											
Пилипенда	Симо Матавуљ	епика	приповетка																											
Колумбар	Дино Бунцати	епика	приповетка																											
Кроз мећаву	Петар Кочић	епика	приповетка																											
Ветар	Десанка Максимовић	лирика	лирска песма																											
18.	• љубав	Тачан одговор – 1 бод																												
19.	• у Грачаници	Тачан одговор – 1 бод																												
20.	• У одломку се приповеда о трагичном сусрету Благоја казанције са тешко рањеним сином. • Писац се критички односи према тешком положају ратних војних инвалида и нехуманом односу државе према њима.	Тачна два одговора – 1 бод Тачан један одговор и ниједан нетачан – 0,5 бодова																												